

Список використаних джерел

1. *Тараріко О.Г.* SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP-аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі сільського господарства та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенцій Ріо / О.Г. Тараріко. – Херсон: ФОП Грінв Д.С., 2016. – 102 с
2. Нормативи ґрунтозахисних контурно-меліоративних систем землеробства / За ред. О.Г. Тараріка та М.Г. Лобаса. – ІААН, Держкомзем. – К., 1998 – 140 с/
3. *Дегодюк Е.Г.* Басейновий підхід в біогеоценозах і агросфері в контексті розвитку систем землеробства у XXI столітті / Е.Г.Дегодюк // Землеробство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник №2 (889). – 2015. – С.21-24
4. Методичні рекомендації з агроекологічної оцінки структури агроландшафтів і систем землекористування за даними дистанційного зондування Землі високого просторового розрізнення / Тараріко О.Г., Сиротенко О.В., Демидов О.А., та інші/ Інститут агроекології і природокористування. - К., - 2012. - 33с.
5. *Тараріко О.Г.* Каталог заходів з оптимізації структури агроландшафтів та захисту земель від ерозії. / О.Г. Тараріко, В.М. Москаленко. – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 64 с

Терновий Ю.В., к.с.-г.н.,

Сквирська дослідна станція органічного виробництва ІАП НААН,

Гаврилюк Л.В., аспірант

Інститут агроекології і природокористування НААН

м. Київ

Остапюк Н.А., магістр

Національний університет

«Києво-Могилянська академія»

м. Київ

МІКОБІОТА НАСІННЯ ГІБРИДІВ СОЇ ЗА ОРГАНІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ

Нині в Україні відбувається динамічне зростання посівних площ сої. Відповідно, збільшується частка цієї культури в сівозміні. Водночас в агроценозах сої зростає масове накопичення інфекційного матеріалу фітопатогенних мікроміцетів, серед яких переважають види родів *Fusarium*, *Alternaria*, *Penicillium*, *Aspergillus*, *Mucor*, *Rhizopus*. [4] Вони можуть спричинювати спалахи низки високо шкодо чинних хвороб, які призводять до значного недобору урожаю зерна, погіршують його якісні показники. Це спричинює зниження екобезпечності рослинної продукції. За умов антропогенного навантаження, шляхом нерационального застосування хімічних пестицидів зростають темпи поширення патогенних грибів; утворюються їх резистентні форми з посиленою агресивністю, які можуть призводити до втрати стійкості рослиндохвороб. Тому у світі все більше уваги приділяють органічному виробництву сої, яке базується на регуляції фітопатогенних мікроорганізмів в агроценозах.

Відомо, що гриби некротрофного типу живлення здатні взаємодіяти із рослинами протягом вегетаційного періоду, формуючи значну кількість генерацій. Це обумовлює їх накопичення в насінні та поширення патогенів в агрофітоценозах.

За результатами проведених досліджень в насінні сої сортів Сузір'я і Кент було визначено значну кількість грибів, які належать до родів: *Penicillium*, *Aspergillus*, *Alternaria*, *Cladosporium* [1]. Найбільше видове різноманіття мікроміцетів спостерігали в насінні сорту Кент, порівняно із сортом Сузір'я. (Рис 1)

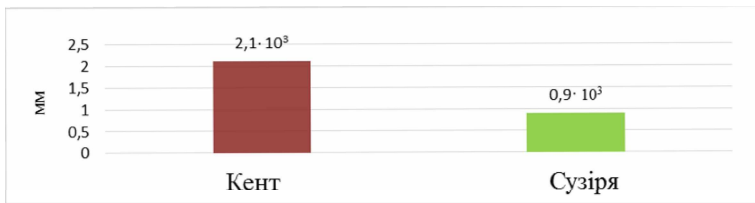

Рис. 1 Кількість колонієутворюючих одиниць мікроміцетів в мікобiоті насіння сортів сої

Серед виявлених видів домінували гриби роду *Penicillium*. Вони належать до ксерофітів, які інтенсивно розвиваються в насінні в процесі зберігання. Частота трапляння інших видів була не високою. Проте вони можуть наносити значну шкоду і проявлятися на різних етапах росту і розвитку рослини. Отримані результати досліджень свідчать про важливість виявлення, та своєчасної діагностики збудників хвороб в період вегетації, контролю ураженості зерна в період зберігання та вдосконалення системи інтегрованого захисту посівів сої.

З огляду на те, що швидкість радіальна росту міцелію грибів-паразитів різної органотропної та онтогенетичної спеціалізації є показником їх фізіологічної активності, порівнювали швидкість росту виявлених мікроміцетів в умовах *in vitro* [7].

Встановлено, що ізолят виду *Aspergillus flavus* [3], виділений із насіння сорту сої Сузір'я характеризується більшою швидкістю радіального росту міцелію порівняно з ізолятом гриба виду *Alternaria alternata* [1] (рис. 2). Небезпека ізоляту *Aspergillus flavus* полягає у тому, що він продукує в насінні афлатоксини, які викликають циротичні зміни печінки, володіють нефротоксичними і канцерогенними властивостями.

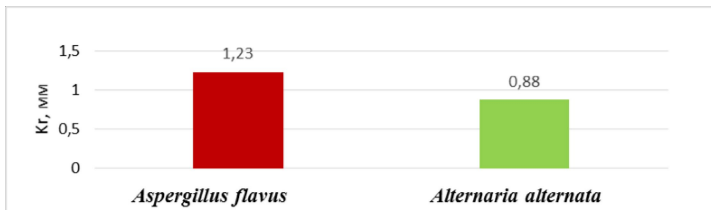

Рис. 2 Швидкість радіального росту колоній ізолятів грибів виділених із насіння сорту сої Сузір'я

Виділені ізоляти із сорту сої Кент: *Aspergillus wentii* та *Penicillium mix* характеризуються більшою конкурентоздатністю порівняно з ізолятом гриба виду *Cladosporium cladosporioides* [2]. (рис.3).

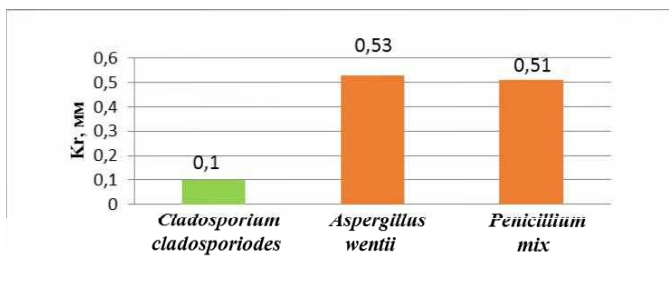

Рис.3 Швидкість радіального росту колоній ізолятів грибів виділених із насіння сорту сої Кент

Це може обумовлювати домінування зазначених ізолятів в мікобіоті насіння сої та спричинювати істотне зниження його якості та підвищення інтенсивності фітопатогенного фону в агроценозах.

Список використаних джерел

1. MYCOBANKDATABASE /www.mycobank.org/
2. Пидопличко Н.М. Грибы-паразиты культурных растений: в 3 т. / Н. М. Пидопличко. – К.: Наук. думка, 1977. – Т. 2. – 1977. – 300 с.
3. Билай В. И. Определитель токсинообразующих микромицетов / В. И. Билай, З. А. Курбацкая. – К.: Наук. думка, 1990. – 236 с.
4. Хвороби сої: діагностика, особливості розвитку та заходи захисту / М. Кирик, М. Піковський, Ю., Тарануха, С. Лич // Пропозиція. – 2013. – № 12. – С. 88-90; 2014. – № 1. – С. 96-98
5. Ellis M.B. More Dematiaceous Hyphomycetes / M. B. Ellis. – UK : CAB International, 2001. – 507 p.
6. Петренко В.П., Черняєва І.М., Маркова Т.Ю., та ін. Хвороби і шкідники сої.- Харків.- 2005. – 40с.

7. Парфенюк А.І. Фітопатогенний фон в агрофітоценозах, що створюють різні сорти рослин. Біорізноманіття екосистем / А.І. Парфенюк, О.М. Стерлікова // Агроекологічний журнал. – 2011. – № 2. – С. 81–85

8. Методыэкспериментальноймикологии / И. А. Дудка, С. П. Вассер, И. А. Элланская и др.; Под ред. В.И. Билай. – К. : Наукова думка, 1982. – 548 с.

Тетерук О. О., аспірант,

Тетерук О. Р., аспірант

Інститут агроекології і природокористування НААН

м. Київ

ЕКОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР НА РАДІОАКТИВНИХ ГРУНТАХ

Не можна говорити про раціональне використання та охорону земель в Україні, залишаючи поза увагою проблему використання земель, забруднених радіонуклідами внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Ця катастрофа зачепила майже всі регіони України, а також сусідні держави і призвела до колосальних людських, економічних, соціальних, екологічних втрат. Звідси цілком закономірно поставити завдання перед вченими України, для того щоб пом'якшити цей вплив на суспільство [1].

Екологічне відродження України слід починати із землі. Тільки ефективне управління забрудненими радіонуклідами землями зможе розкрити закономірності і спрогнозувати розв'язання комплексу найактуальніших завдань сьогодення. Серед комплексу заходів вирішення цієї проблеми важливе місце належить організаційно-господарським заходам, в тому числі землевпорядкуванню [2].

Концепцією ведення сільського і лісового господарства на території України, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС [3], передбачається, що в населених пунктах, де в умовах радіаційної ситуації дозволяється проживання населення, ведення особистого господарства може бути частково обмежене: заборона використання лісових пасовищ, випасання худоби та заготівля сіна на торфових ґрунтах, обмеження закупівлі та продажу продукції, виробленої у приватному секторі, через підвищення вмісту радіонуклідів. Останнє пояснюється ще й тим, що комплекс заходів, спрямованих на зменшення вмісту радіонуклідів у сільськогосподарській продукції (вапнування кислих ґрунтів, застосування підвищених доз внесення калійних і фосфорних добрив та ін.), здійснювався в колгоспах та радгоспах і майже не торкнувся особистих господарств населення, частка яких у виробництві валової продукції сільського господарства зростає за цей час майже в два рази.

Це обумовлює пошук нових комплексів заходів, спрямованих на одержання рослинницької і тваринницької продукції, що відповідає радіологічним